

Reaccionem de manera urgent contra la sequera i la desertificació de Catalunya

17 de juny 2023, Dia mundial de lluita contra la desertificació i la sequera

Dissabte 17 de juny celebrem a tot el món el DIA MUNDIAL DE LLUITA CONTRA LA DESERTIFICACIÓ I LA SEQUERA, enguany, desenvolupant el tema "Dona: Les seves terres" per posar en el punt de mira la problemàtica de les dones que viuen en territoris on la manca d'aigua condiona les seves vides, el desenvolupament de les seves activitats diàries i la supervivència de les seves famílies.

El 2023 la sequera i la desertització dels territoris són dues de les grans amenaces per al desenvolupament sostenible de les poblacions i que afecten de manera més intensa i directa els països en desenvolupament.

Les previsions estimen que per a 2050 les sequeres afectaran més de les tres quartes parts de la població mundial. Pel que fa a dades a escala mundial, el nombre i la durada de les sequeres han augmentat un 29% des del 2000 i, avui dia, hi ha més de 2.300 milions de persones al món que pateixen problemes a causa de l'escassetat d'aigua.

En molts països, les dones són les encarregades de treballar la terra (gairebé la meitat de la mà d'obra agrícola mundial és femenina, però menys d'un de cada cinc propietaris de terres a tot el món són dones) i quan la terra es degrada per la manca d'aigua i l'augment de les temperatures, sol afectar més les dones. A més a més, són elles, dones i nenes, les qui dediquen 200 milions d'hores diàries a recollir aigua.

Els esforços mundials en la recuperació de la terra i en la resiliència a la sequera han de preveure la problemàtica de la diferència de gènere. Hem de treballar de manera global per lluitar contra la sequera, la desertització i les desigualtats de gènere amb l'accés a tecnologies i recursos per a la gestió sostenible de la terra i de l'aigua del territori i el foment de la participació de les dones en la presa de decisions.

Catalunya
2030

UGT.cat

La desinformació sobre la desertificació i la sequera i les seves conseqüències agreuja encara més la situació. La desertificació es deu a la vulnerabilitat dels ecosistemes de zones seques que cobreixen un terç de la superfície del planeta, i s'agreuja amb la sobreexplotació, l'abandó de terres, l'ús de substàncies químiques i el monocultiu. També causen la desertificació la desforestació, la mineria, la sobrepastura i les males pràctiques de reg, que afecten negativament la productivitat del sòl.

La desertificació és, doncs, la degradació de la terra en les zones àrides, semiàrides i subhúmedes seques que produeix principalment per la desaparició de la coberta vegetal que manté la capa fèrtil del sòl. La sobreexplotació dels aqüífers i l'agricultura intensiva consumeixen els nutrients del sòl esgotant-lo i fent-lo més vulnerable als factors climàtics. L'excessiva explotació per part de la ramaderia o la industrialització del sòl, impedeixen la regeneració de les plantes al ritme que són consumides pels animals i el vent i l'aigua s'encarreguen de la resta erosionant el terreny.

D'altra banda, la desertització és el fenomen natural sense acció humana pel qual una zona es converteix en desèrtica, com ha ocorregut en grans deserts com el del Sàhara.

Davant de la desertificació i la sequera és necessari crear consciència sobre les iniciatives internacionals que es duen a terme per combatre aquests fenòmens i actuar per posar límit a la degradació de la terra. I cal fer-ho buscant solucions, amb la participació de la comunitat i la cooperació a tots els nivells.

La desertificació irromp amb força en l'àmbit socioeconòmic: causa més morts i desplaçaments humans que qualsevol altre desastre natural. El procés de desertificació avança de manera lenta, però inexorable, i comporta repercussions greus per a la biodiversitat, la seguretat alimentària, l'erradicació de la pobresa, l'estabilitat socioeconòmica i el desenvolupament sostenible de les societats locals, i també a escala global.

Es calcula que de cara al 2025, prop de 1.800 milions de persones viuran una escassetat absoluta d'aigua. Dos terços de la població mundial no disposaran de recursos hídrics suficients. Milions de persones es veuran desplaçades en els pròxims anys a conseqüència de la desertificació, ja que en l'actualitat el ritme de degradació de les terres cultivables augmenta a una velocitat entre 30 i 35 vegades superior a la històrica.

Catalunya
2030

UGT.cat

És necessari que els governs legislin per frenar la degradació dels sòls i recuperar l'equilibri ecològic mitjançant la rehabilitació de terres (que podrien contribuir a l'absorció i emmagatzematge de fins a 3.000 milions de tones de carboni cada any i mitigar el canvi climàtic), l'expansió de terrenys gestionats de manera sostenible i amb l'increment d'iniciatives de reparació de terrenys.

A Catalunya, els darrers anys, la manca de pluges i la reducció dels nivells dels embassaments han agreujat el fenomen de la desertificació incidint de manera molt directa sobre l'agricultura i afectant la sobirania alimentària de la qual depèn el nostre territori.

En el clima mediterrani les pluges tenen un caràcter irregular, amb llargs períodes d'absència de pluja que alternen amb episodis de pluges torrencials, la qual cosa ens fa especialment vulnerables a patir períodes de sequera, sobretot a les conques internes, on es concentra el gruix de la població (més del 80%) i on només es disposa del 40% de l'aigua que hi ha a Catalunya (en embassaments, aqüífers i pous). Les sequeres són un succés habitual, tanmateix, la crisi climàtica accentua la freqüència i la intensitat d'aquests episodis. L'increment progressiu i constant de la intensitat i magnitud de les sequeres i l'augment de l'aridesa i del risc de desertificació no auguren un futur gaire positiu si no prenem mesures i actuem amb fermesa des de tots els àmbits i de manera transversal i coordinada.

La UGT de Catalunya som conscients que la desertificació i la sequera danyen la biodiversitat del nostre entorn i posen en risc la supervivència de la nostra comunitat mediterrània que, per la seva situació geopolítica, es troba en el punt de mira. Fenòmens com els incendis forestals, la pèrdua de coberta vegetal i la posterior erosió del terreny, les males pràctiques agrícoles o ramaderes, la sobreexplotació dels recursos hídrics i el malbaratament dels recursos naturals en general, comporten danys econòmics, socials i ecològics que afecten els més vulnerables i accentuen més les situacions de pobresa i desigualtat.

Hem d'exigir als governs que posin en marxa polítiques reals i efectives per a la lluita climàtica i fer un canvi d'hàbits de consum i de producció tenint en compte els recursos hídrics actuals de cada territori, però també pensant en la globalitat del país. L'objectiu principal ha de ser aconseguir que la sequera no s'aguditzï i, sobretot, no es perpetuï de manera crònica en el nostre territori.

Sectors com l'agricultura i la ramaderia, amb les seves activitats influeixen en la desertificació del sòl, però també hi ha altres sectors, com la indústria i el turisme, que impliquen directament o indirectament actuacions com urbanització del terreny i altres infraestructures (carreteres, autovies, vies de

tren...), més pressió demogràfica als ecosistemes i la intensificació de les activitats extractives per satisfer les necessitats de la població.

Hem de garantir des de tots els àmbits que les empreses, amb les seves actuacions, redueixin el seu impacte ambiental i facin un ús òptim dels recursos naturals apostant per l'economia circular i la reducció de l'ús de combustibles fòssils, fent servir energies renovables i l'autoconsum per mitigar el canvi climàtic.

D'altra banda, com a treballadors i treballadores o ciutadans i ciutadanes podem fer petites accions com donar suport a l'agricultura i a la ramaderia extensiva, consumir aliments de proximitat o optar pels productes de temporada. Reduir el consum d'aigua i instal·lar en les nostres llars sistemes de reducció del cabal d'aigua a les aixetes o als lavabos i cisternes i dur a terme activitats de lleure i oci que no tinguin un elevat consum hídic.

Ara més que mai, els petits canvis són més que poderosos.

Més informació: <https://www.un.org/es/observances/desertification-day>